

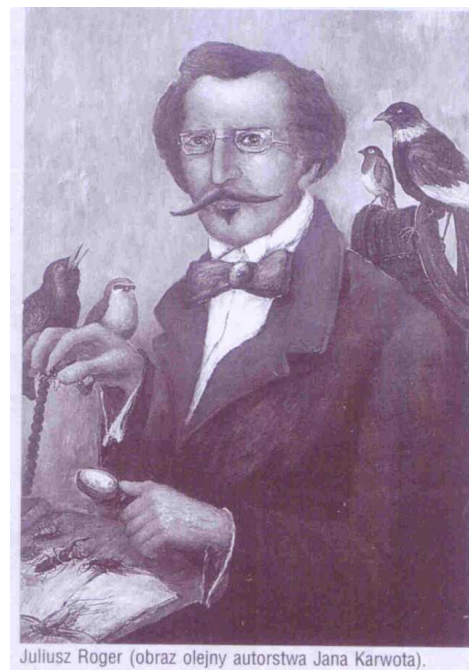
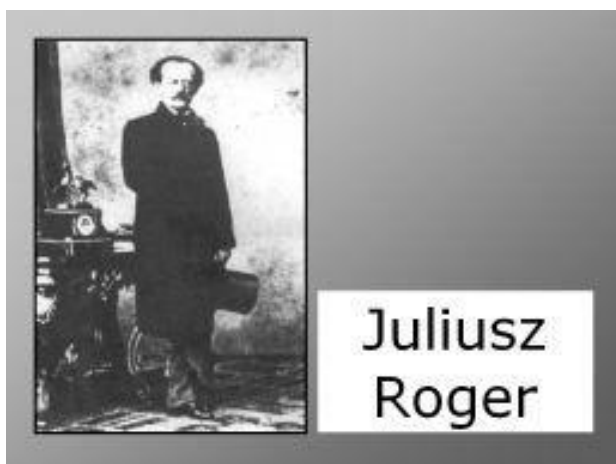
Juliusz Roger

*... ciesz się mądrze z ziemskich dróg
natura wtedy Ciebie cieszy
gdy w sercu Twoim mieszka Bóg*

Juliusz Roger

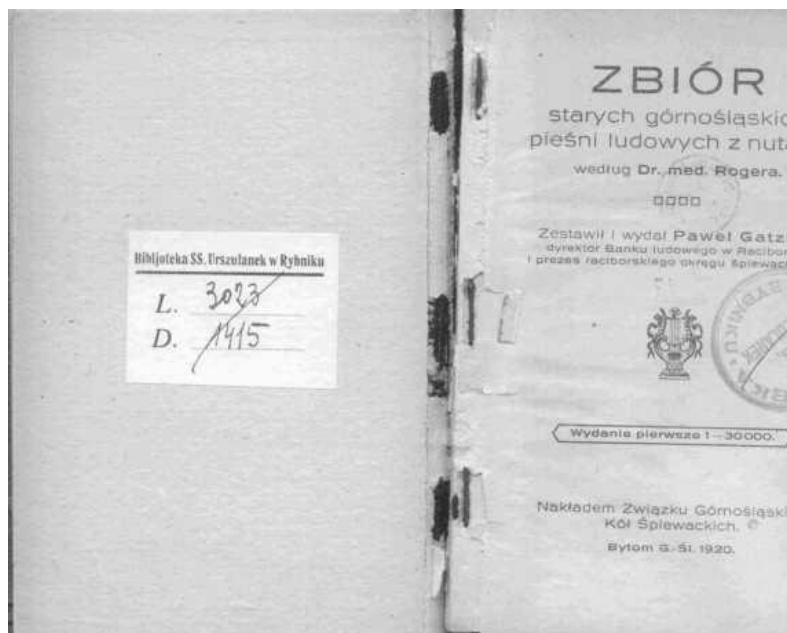
tekst - Bogusława Kordas

(materiały ilustracyjne, oraz dane bibliograficzne zgromadzone i opisane przez Gabrielę Bonk)

Juliusz Roger (obraz olejny autorstwa Jana Karwota).

Obraz olejny Jana Karwota -
reprodukcja z książki: Henryk
Siedlaczek: Rudy - Mała Wielka
Ojczyzna. Żory 1999

JULIUSZ ROGER

ur. 1819 koło Ulm- zm. 1865 w Rachowicach

Urodził się w Niemczech, ukończył studia medyczne, zdobył stopień doktora nauk medycznych, potem specjalizację w dziedzinie okulistyki- zamierzał poświęcić się pracy naukowej na uniwersytecie w Tybindze. Stało się inaczej.

Przedwojenne wydanie zebranych przez Juliusza Rogera śląskich pieśni - ze zbiorów naszej biblioteki:
Zbiór starych górnośląskich pieśni ludowych z nutami według Dr. med. Rogera. Zestawił i wydał Paweł Gatzka. Bytom: Związek Górnośląskich Kół Śpiewackich, 1920.

Ówczesny władca ziem górnośląskich, książę raciborski Wiktor I zaprosił młodego lekarza do swej posiadłości w Rudach Wielkich. Główny powód zaproszenia to obawy władcy w związku z epidemią tyfusu na Górnym Śląsku. Roger okazał się bardzo ofiarnym lekarzem i człowiekiem wrażliwym na ludzką biedę (u właściciela ziem księcia Wiktora zabiegał o pomoc materialną dla swoich najuboższych pacjentów). Zaczął też budować szpitale (w Rudach, Pilchowicach i najnowocześniejszy w Rybniku- ukończono go już po śmierci lekarza, na jego cześć nazwano go "Juliusz").

Głaz narzutowy z płytą pamiątkową przed szpitalikiem w Rudach - ul. Raciborska: "Cześć pamięci Dra. Juliusza Rogera 1819-1865. Lekarza, przyrodnika i działacza, który głęboko ukochał lud śląski i piękno jego pieśni. Społeczeństwo Ziemi Raciborskiej."

Jako lekarz wielokrotnie bywał w domach swych pacjentów, zetknął się wtedy z obcą mu kulturą i językiem, zafascynowany pieśniami, które wtedy usłyszał, postanowił je zebrać. Rozpoczął żmudną pracę notowania wszystkich zasłyszanych pieśni (słów i nut). Zebrał ich 546, starannie opracował, podzielił na tematy (18 działów), odnotował miejsce pochodzenia (są również z powiatu rybnickiego) - pracował jak wytrawny folklorysta. Potem własnym staraniem wydał efekty swej pracy we Wrocławiu drukiem pt. **Pieśni ludu polskiego na Górnym Śląsku**. Był rok 1863.

Szpital w Pilchowicach - rozbudowany i zreorganizowany przez Juliusza Rogera.

Juliusz Roger nauczył się języka polskiego, by rozmawiać z prostymi ludźmi, rozumieć słowa pieśni śpiewanych w czasie obrzędów, uroczystości rodzinnych i dorocznych. Zafascynowany urodą tych tekstów tłumaczył je na język niemiecki, podkreślając piękno języka polskiego; porównywał z pieśniami innych regionów, był prawdziwym ETNOGRAFEM.

Zakład św. Karola w Rudach.

Szpital dla kobiet w Rybniku - stara kartka pocztowa

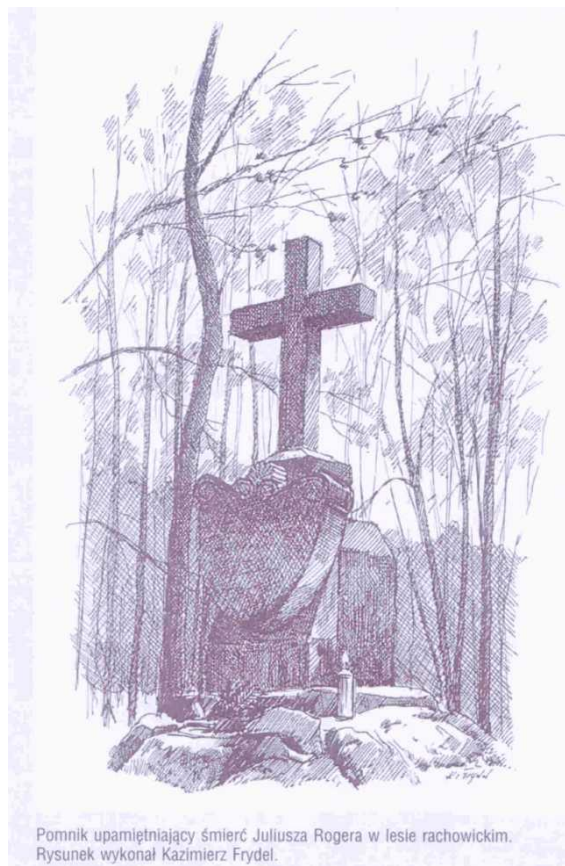
Poza tym pasjonował się ...chrząszczami. Odkrył na śląskiej ziemi ponad 400 gatunków chrząszczy, wówczas jeszcze nieznanymi i niezbadanymi. Opublikował sporo prac o owadach w prasie specjalistycznej, a jego kolekcja chrząszczy wzbogaciła zbiory Niemieckiego Muzeum Entomologicznego w Berlinie (zbiory wysoko cenione przez specjalistów uległy zniszczeniu w ostatnich dniach II wojny światowej). O przyrodniczych zainteresowaniach Rogera świadczy też kolekcja ptaków z lasów raciborsko-rybnickich.

Juliusz Roger był niepospolitym lekarzem, społecznikiem, etnografem, przyrodnikiem.

Miejsce śmierci Rogera w lesie rachowickim - rysunek Kazimierza Frydla z książki: Henryk Siedlaczek: Rudy - Mała Wielka Ojczyzna. Żory 1999.

Na kamieniu w kształcie serca widnieje tam napis:

"Głęboko w serca nasze się wpiśałeś,
Kim dla nas byłeś, tym pozostałeś,
W wiedzę i dobroć wielce bogaty
Śpieszyłeś z pomocą dla każdej chaty
dla Twoich (dla nas) byłeś przyjacielem, doradcą
Dla chorych pociechą, dla biednych ojcem."

Pomnik upamiętniający śmierć Juliusza Rogera w lesie rachowickim. Rysunek wykonał Kazimierz Frydel.

Tu spoczywa królewski radca sanitarny Dr Juliusz Roger - cmentarz w Rudach

W internecie o Juliuszu Rogerze:

- <http://www.rybnik.pl/miasto/dokument.php?dzial=13&id=141>
- <http://www.2lo.rsi.pl/mniejszosci/niemcy/sylwetki.htm>
- <http://www.gimnrudy.republika.pl/strony/rudyroger.htm>
- <http://www.gimnrudy.republika.pl/strony/roger.html>
- <http://www.republika.pl/juliuszroger/>
- <http://www.powiatgliwicki.pl/strona.php?id=1041&dzial=2164>
- <http://www.ggn.kuria.gliwice.pl/2000/index.php?numer=20&art=4>
- http://zeus.polsl.gliwice.pl/~wojsl/woj_slaskie/p_rac_kuznia/roger.html

Szukając informacji na temat Juliusz Rogera **BARDZO WARTO zajrzeć do biblioteki Zespołu Szkół im. Jana III Sobieskiego w Rudach**. Jest tam istna kopalnia unikalnych publikacji w języku polskim i niemieckim. Zgromadzone prace naukowe (magisterskie i inne), wycinki prasowe.

Warte przeczytania:

- Świerc Piotr: Juliusz Roger 1819 - 1865. Katowice: Muzeum Śląskie, 1990. ISBN 83-85039-72-4.
- Siedlaczek Henryk: Rudy - Mała Wielka Ojczyzna. Żory: Oldprint, 1999. ISBN 83-912017-0-8 s. 34-38
- Roger Juliusz: Pieśni Ludu Polskiego w Górnym Szląsku, wstęp. Piotr Świerc. - wydanie fototypiczne. Opole : Instytut Śląski, 1976. - 271 s. portret, nuty ; 23 cm
- Tajemnica grobu Juliusza Rogera. W: Józef Kolarczyk: Śladami przeszłości ZIEMI RYBNICKIEJ. Racibórz: Scriba, 2004. ISBN 83-88932-56-X s. 315-318
- Szpital Juliusza Rogera W: Marek Szofitysek: Rybnik nasze gniazdo. Rybnik 1997 IBN 83-901641-9-1 s. 50-51
- Wiewióra Lech: Gawędy o Ziemi Śląskiej. Ciąg dalszy. W: Z tej Ziemi. Śląski Kalendarz Katolicki na rok 2003. Katowice: Księgarnia Świętego Jacka, 2002 ISBN 83-7030-308-0 s. 205-215
- Szofitysek Marek: Czy doktor Roger został zastrzelony? "Gazeta Rybnicka" 1998 nr 1/319 s. 16
- Juliusz Roger - miłośnik polskich pieśni. W: Nasza Ziemia. Kalendarz na rok 1994. Katowice: Sejmik Samorządowy Województwa Katowickiego, 1993 s. 11- 12
- Musiolok Longin: Rybniczanie. Słownik biograficzny. Rybnik: Artus, 2000. ISBN 83-913131-2-3 s. 153
- Szofitysek Marek: Kogo na pomnik? "Gazeta Rybnicka" 2000 nr 12 s. 29
- Rudy Wielkie Pamięci Juliusza Rogera. "Trybuna Śląska - Dzień" 17 grudnia 1999 s. 11
- Żukowski Aleksander, Gudzik Anna: Szlakami Zielonego Śląska. Przewodnik krajoznawczy po okolicach Czerwionki - Leszczyn, Rybnika, Żor, Knuruwa, Orzesza, Ornontowic, Gierałtowic, Pilchowic. Czerwionka- Leszczyny: Vectra, 2002. ISBN 83-915452-29 s. 64-65
- Brożek Krzysztof: Lekarze Ziemi Rybnicko - Wodzisławskiej w polskim życiu społecznym do 1945 roku. W: Kroniki Rybnickie. Numer pierwszy. Rybnik 1983. s. 140
- Królewski Radca Sanitarny. Zbieracz owadów i pieśni. W: Grzegorz Wawoczny: Rudy magiczne miejsce. Racibórz: Biblioteczka Ziemi Raciborskiej, 1999. ISBN 83-912030-1-8. s.79-83
- Golinski Joanna [Golińska Joanna]: Julius Roger (1819-1865) aus Niederstotzingen. Ein Volksliederforscher in Schlesien. Fachwissenschaftliche Studien und fachdidaktische Überlegungen für die allgemeinbildende Schule [praca naukowa, którą otrzymaliśmy od Autorki]
- Mura Alfred: Juliusz Roger : niemiecki lekarz-humanista i wielki przyjaciel Polaków. "Nowiny" 1957 nr 34 z 17 sierpnia s. 4.

Widzi Bóg na nie - bie że ja muszę od ciebie, we dnie
ma - sze - ro - wać, w nocy gwer pu - co - wać, a to wszystko dla
cie - bie.

Der Rybniker. Für Jung und Alt - Aus Stadt und Land Loslau Sohrau. Köln: Verlagspostamt, 1965

Weiterentwicklung des Ausbaues der Blechzeugung und Verarbeitung. Die Silesiahütte besaß jedoch trotz der durch die Zeitverhältnisse bedingten verschiedenartigen Entwicklung für den gesamten ostdeutschen Markt eine überragende Stellung unter den Blechverarbeitern und den Herstellern in emaillierten Erzeugnissen. Ja, es gab sogar vor dem ersten Weltkrieg eine Zeit, in der die Silesiahütte der größte und bedeutendste Erzeuger in emaillierten Erzeugnissen im ganzen Deutschen Reich war und in der ihr Interessenkreis bis weit in den westdeutschen Raum ausgedehnt war.

Wenn uns dieser kurze geschichtliche Überblick des wohl bedeutendsten Werkes unserer engen Heimat wieder einmal im Gedankens zurückführt zu unserem lieben Oberschlesien und insbesondere nach Rybnik, so verbinden wir hiermit die Hoffnung auf eine Wiedervereinigung Deutschlands, die dann auch das gesamte Oberschlesien umfaßt und in dem dann die Silesiahütte als wichtiges Glied der deutschen Industrie ihre Funktion als Blechhersteller, Verarbeiter und Produzent emaillierter Erzeugnisse ihre Tätigkeit fortführen kann und entsprechend ausbauen wird.

Das Taufzeugnis von Dr. Julius Roger

Testimonium baptismi

pro **Roger** (natus) **Julius Augustus** (natus)

Extractum ex libro baptizatorum (Fol. I pag. 52) parociae rom. catholicae ad S. Petrum et Paulum in loco **Niederstötzingen** regionis **Rotteman** (Augustana Rini)

Pater/Pater: **Roger** (natus) **Julius Augustus** (natus) **Niederstötzingen**
natus die **28. Febr. 1819** in **Niederstötzingen**

doctus: **Roger** (natus) **Julius Augustus** (natus) **Niederstötzingen**
in ritu rom. catholico

baptizatus / r die **1. März 1819** in **Niederstötzingen**
in parocia ad S. **Petrum et Paulum** in loco **Niederstötzingen**
a sacerdote **Carl v. Sumpf, Pfarrbaptist**

Pater: **August Anton Roger** (natus die **11. Febr. 1779** in **Niederstötzingen**)
Mater: **M. Schickel** (nata die **19. Aug. 1790**)

in **Langeran** Domicilium parentum **terrae**

Religio patris **T. Beth.** matris **evangelic.**

Patrim: 1) **Joh. Nep. Koenig, Pfarrer Niederstötzingen** 2) **Margarethe Sophie Chlap, cogn. Schickman**

Notae ad normam can. 470 § 2 CIC:

Primum communionem recepit die _____ in _____

Sacramentum confirmationis accepit die _____ in _____

Ordinem subdiaconatus suscepit die _____ in _____

Professionem sollemnem emisit die _____ in _____

Matrimonium contraxit: _____ cum _____ cathol. / acathol.
in forma canonica die _____ cum _____
in ecclesia cathol. ad S. _____ cum _____ cathol. / acathol.
(nomen civile) die _____ in _____

Fam. Res. 258

Fidem huius testimonii attestatur:
Niederstötzingen, die **19. Novemb. 1990**
Parochus t. **Roger**
Ordinarius _____
Nr. _____
Visum et recognitum ab Ordinario loci _____ die _____
Vicarius Generalis _____

Wir erinnern uns gerne
Dem Andenken Dr. Julius Rogers
Von Dr. W. Siegmund

Auf einer Holztafel, die an einer Tanne im „Buk“ inmitten der herrlichen Raude-ner Wälder angebracht war, war zu lesen:
Hier laube dich in einsam kühler Stille,
Und lerne weise dich der Erde freuen;
O, die Natur gibt Freuden dir in Fülle,
Nur muß ein Gott in deinem Bosen sein!

Der Dichter dieser Zeilen ist Dr. Julius Roger, eine der liebenswürdigsten Gestalten unserer Heimatgeschichte. Heute ist wohl die schlichte Tafel längst zerfallen, und auch der Name des einst in unserer Heimat so verdienten und hochgeachteten Arztes und Menschenfreundes wird im Rybniker Lande wohl nur noch wenigen ein Begriff sein.

Julius Roger, geboren am 28. Februar 1819 in Niederstötzingen in der Nähe von Ulm, besuchte das Gymnasium St. Stefan zu Augsburg und trat im Alter von 20 Jahren in das Kloster Ottheimchen ein. Aus Gesundheitsrücksichten verzichtete er jedoch bald auf den geistlichen Stand und widmete sich in München dem Studium der Philosophie und später in Tübingen dem Studium der Medizin, wo er auch zum Doktor promovierte. Nach kurzer Tätigkeit als Arzt in Mergentheim und als Assistent an der medizinischen Klinik in Tübingen trat er in den Dienst des Herzogs Viktor von Ratibor und Corvey in Raude, Kr. Rybnik, wo er sich als Arzt in selbstloser Weise für seine Patienten aufopferte. Namentlich in den Jahren 1847/48 fiel ihm die überaus schwierige Aufgabe zu, den damals auch im Rybniker Kreise besonders schwer grassierenden Typhus zu bekämpfen. „Zu jeder Zeit war Roger bereit, in die ärmlichen, oft schmutzigen Hütten zu den Kranken zu eilen und zu helfen, wo und wie er nur konnte. Geld nahm er von seinen Patienten nie, im Gegenteil, er beschenkte sie reichlich.“

Vor allem aber lagen Rogers Verdienste auf der Gründung von Krankenhäusern im Kreise Rybnik. So entstand, dank seiner Initiative, das herzogliche Krankenhaus in Raude und, was für uns Rybniker besonders wichtig ist, das Krankenhaus in Rybnik, das allerdings erst nach seinem Tode am 8. April 1869 eröffnet werden konnte. Es erhielt aus Dankbarkeit für den Stifter den Namen „St. Julius-Krankenhaus“. Es wurde von Barmherzigen Schwestern aus dem Franziskanerorden betreut und nach einigen Jahren dem Verein der Schlesischen Malteserritter übergeben. Auch das Kloster der Barmherzigen Brüder zur Hl. Anna in Pilschowitz, an dessen Krankenhaus er leitender Arzt war, hat ihm viel zu verdanken.

Roger hatte auch starke naturwissenschaftliche Interessen. Namentlich auf dem Gebiete der Insektenkunde hat er wichtige Forschungen durchgeführt und zahlreiche naturwissenschaftliche Schriften verfaßt.

Ferner tat er sich als Sammler ober-schlesischer Volkslieder hervor. „Roger ging